

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

УСАЧОВ ЄВГЕН ІГОРОВИЧ

УДК 340.1 + 343.8

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-
ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, доцент

Миськів Леся Ігорівна,

Київський міжнародний університет,

професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Пчелін Віталій Борисович,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3

кандидат юридичних наук

Шкарупа Костянтин Вікторович,

Національна академія прокуратури України,

викладач відділу підготовки прокурорів з нагляду

за додержанням законів при виконанні судових

рішень у кримінальних провадженнях

Захист відбудеться «21» січня 2020 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «16» грудня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сучасному етапі державотворення в нашій країні розпочато низку реформ, спрямованих на покращення стану забезпечення прав, свобод та інтересів особи в усіх сферах суспільного життя. Однією із таких сфер є діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України, яка протягом років незалежності України зазнавала численних змін і перетворень. Однак, доводиться констатувати, що такі зміни носили не систематичний характер і в цілому не мали позитивного ефекту, про що свідчить низький рівень дотримання прав, свобод та інтересів осіб, які відбувають покарання або ж зазнали попереднього ув'язнення. На такому стані справ наголошували як українські органи влади, суспільство в цілому, так і міжнародна правова спільнота. У своїх численних доповідях компетентні суб'єкти підкреслювали, що стан забезпечення законності в діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України є вкрай незадовільним. Одним із найдієвіших засобів забезпечення законності в межах відповідних суспільних відносин є здійснення контролю, який повинен пронизувати й вказану діяльність. З огляду на наведене можна стверджувати, що контроль за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах є неефективним, хоча й здійснюється значною кількістю суб'єктів. Саме тому вважаємо, що одним із перших кроків подальшого реформування Державної кримінально-виконавчої служби України є перегляд адміністративно-правових засад здійснення контролю за її діяльністю.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблематика здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів завжди становила науковий інтерес учених, які спеціалізуються на дослідженнях різних аспектів функціонування пенітенціарної системи.

У дисертації Шкути О.О. «Теоретико-прикладні засади функціонування кримінально-виконавчої системи України» (2018 р.) комплексно опрацьовано достатньо широкий спектр проблем, пов'язаних із функціонуванням кримінально-виконавчої системи України в сучасних умовах її реформування. Однак, такий важливий напрямок її реформування як вдосконалення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України не розглядався. У 2018 році Огородником Є. І. було захищено дисертацію на тему «Механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі», в якій наголошено на необхідності забезпечення належного контролю за дотриманням міжнародних стандартів поведіння із засудженими. Основний акцент ученим ставиться на визначенні особливостей здійснення контролю за поведінкою засуджених. Також слід назвати дисертацію Виноградової С. О. «Гуманізація системи виконання покарань в умовах євроінтеграційних процесів» (2019 р.), в якій визначено пріоритетні напрямки розвитку сучасної кримінально-виконавчої політики в Україні, наведені з урахуванням як вітчизняного, так і зарубіжного досвіду. При цьому питання, пов'язані зі здійсненням контролю за діяльністю

Державної кримінально-виконавчої служби України, як одного із провідних способів забезпечення законності у вказаній сфері суспільних відносин, майже не досліджувалися.

Серед дисертаційних досліджень адміністративно-правового спрямування, в яких досліджувались окремі аспекти здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України варто вказати праці: Капустіної К.О. «Адміністративно-правові засади діяльності кримінально-виконавчої інспекції України» (2016 р.); Яворської О.О. «Адміністративно-правові засади забезпечення особистої безпеки засуджених у виховних колоніях України» (2016 р.); Круглової А.Є. «Адміністративно-правові засади оцінювання ефективності діяльності органів і установ виконання покарань» (2016); Зливко С.В. «Адміністративно-правове забезпечення діяльності керівників органів і установ виконання покарань в Україні» (2019 р.); Муравйова К. В. «Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань» (2017 р.); Чернишова Д.В. «Адміністративно-правові засади пробації в Україні» (2019 р.); Кареліна В.В. «Адміністративно-правові режими у сфері організації виконання покарань» (2019 р.). У наведених дослідженнях ученими приділялась увага проблематиці здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, проте в контексті характеристики або правового статусу окремих суб'єктів контролю, або ж його окремих напрямків.

Аналіз наукових праць, присвячених дослідженню окремих проблем контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, а також чисельних змін до законодавства, які внесено протягом останнього часу, свідчить про складність і багатоаспектність зазначеного питання та про важливість подальшого дослідження адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах.

Підґрунтям дисертаційного дослідження стали праці вчених-правознавців, серед яких: Р.В. Алієв, Г.В. Атаманчук, Є.Ю. Бараш, Д.М. Бахрах, О.І. Безпалова, А.І. Берлач, Ю.П. Битяк, О.Г. Боднарчук, І.Г. Богатирьов, М.Г. Вербенський, А.О. Галай, В.В. Галуцько, В.М. Гаращук, В.І. Гуржій, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, І.В. Євсєєв, С.А. Зінченко, С.В. Зливко, В.А. Львович, М.П. Мелентьєв, В.О. Меркулова, Л.І. Миськів, О.М. Музичук, К. В. Муравйов, С.М. Оганесян, В.М. Паламарчук, В.П. Петков, М.С. Пузирьов, В.Б. Пчелін, Г.О. Радов, М.М. Ребкало, Р.А. Ромашов, О.П. Рябченко, Т.В. Синельникова, В.Б. Спіцнадель, В.В. Стаднік, О.О. Стаценко, А.Х. Степанюк, В.О. Хаблак, Ю.В. Шахлович, К.В. Шкарупа, О.О. Шкута, Д.В. Ягунов, І.С. Яковець та багато інших. Однак, не применшуючи здобутки вказаних фахівців, варто вказати, що більшість наукових робіт або носили суто теоретичний характер, або були підготовлені до внесення змін у законодавство у сфері здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Таким чином, необхідність підвищення ефективності здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України,

недосконалість чинного законодавства України у цій сфері, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених окресленій проблематиці, обумовлюють актуальність та своєчасність представленого дисертаційного дослідження, присвяченого визначенню сутності та особливостей адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертаційного дослідження узгоджується з положеннями: Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, схваленої указом Президента України від 8 листопада 2012 р. № 631/2012; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки; Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 654-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, а також на основі аналізу наукових поглядів учених та норм чинного законодавства України, визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби, а також окреслити напрямки вдосконалення законодавства України, норми якого регулюють відносини у досліджуваній сфері. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- визначити зміст та особливості діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкту контролю;
- встановити сутність і значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;
- охарактеризувати принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;
- з'ясувати правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;
- визначити форми та методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;
- встановити поняття та види суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;
- узагальнити зарубіжний досвід здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів та з'ясувати можливості його використання в Україні;
- визначити шляхи вдосконалення адміністративного законодавства у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі створення адміністративно-правових та інших організаційних умов контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних способів наукового пізнання. *Логіко-семантичний і формально-логічний* методи було використано задля вдосконалення понятійного-категоріального апарату науки адміністративного права шляхом визначення таких понять як «діяльність Державної кримінально-виконавчої служби як об'єкт контролю» (підрозділ 1.1), «контроль за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» (підрозділ 1.2), «принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» (підрозділ 1.3), «правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» (підрозділ 2.1), «форми контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» та «методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» (підрозділ 2.2), «суб'єкти контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» (підрозділ 2.3). *Порівняльно-правовий* метод покладено в основу аналізу правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, а також законодавства зарубіжних країн у частині висвітлення особливостей нормативної регламентації контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів (підрозділи 2.1, 3.1). Використання *аналітичного* методу дозволило охарактеризувати правовий статус суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України (підрозділ 2.3). Метод *прогнозування* було використано під час визначення можливих шляхів вдосконалення адміністративного законодавства у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України (підрозділ 3.2). Використання методу *групування та класифікації* дозволило дослідити систему нормативно-правових актів, на рівні яких визначено правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, визначити суб'єктів, уповноважених здійснювати такий контроль, встановити систему принципів, на яких він ґрунтується (підрозділи 1.3, 2.1, 2.3).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці фахівців із галузі адміністративного права, кримінально-виконавчого права, конституційного права, а також інших галузевих наук, зокрема філософії, лексикології, соціології тощо.

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, міжнародні договори України, а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких закріплюють адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб комплексно, на підставі

аналізу існуючих здобутків вчених і норм чинного законодавства визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби, а також на основі узагальнення ефективного зарубіжного досвіду правового регулювання у цій сфері визначити напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових теоретичних і практичних висновків та положень, запропонованих особисто здобувачем, зокрема:

уперше:

– запропоновано діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкт контролю розглядати шляхом її поділу на дві групи: яка впроваджується за загальним напрямком здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань шляхом реалізації правозастосовчих і правоохоронних функцій; яка здійснюється її структурними елементами за більш вузькими напрямками;

– обґрунтовано авторську позицію щодо необхідності предметної інкорпорації нормативно-правових актів Міністерства юстиції України, які визначають правові засади здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;

– запропоновано авторське визначення поняття суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України як сукупності органів влади (їх посадових і службових осіб), міжнародних організацій і представників громадськості, які на основі та на виконання приписів національного законодавства реалізують свої контрольні повноваження задля врегулювання вказаної сфери суспільних відносин у цілому та за окремими напрямками;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження шляхом наведення власних позицій стосовно розуміння таких понять як: «діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкт контролю»; «контроль за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»; «принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»; «правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»; «форми контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»; «методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»; «суб'єкти контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України»;

– наукову позицію щодо розуміння сутності, особливостей та значення принципів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, зокрема таких як: верховенство права, гуманізм, справедливість, законність, рівність, гласність, політична нейтральність, професіоналізм, ефективність, дієвість, взаємодія, безперервність, плановість, оперативність, об'єктивність;

– визначення сфер цільового контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, а саме: медичний контроль; інфекційний контроль; контроль якості харчування; комунально-побутовий контроль; контроль пожежної безпеки; контроль режиму секретності; контроль законності утримання під вартою та відбування покарання особою; контроль санітарно-епідемічного стану; інженерно-технічний контроль; архітектурно-будівельний контроль;

– класифікацію суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України на: міжнародні (здійснюють провідні міжнародні організації); державні (парламентський; президентський; урядовий; судовий; прокурорський; з боку Служби безпеки України; з боку центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів; місцевих державних адміністрацій); громадські (спостережні комісії, громадські ради, піклувальні ради, громадські об'єднання та окремі громадяни);

дістали подальшого розвитку:

– обґрунтування необхідності прийняття нового Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»;

– аргументація позиції стосовно необхідності закріплення переліку принципів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України в положеннях нового Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» зі стислим розкриттям їх змісту;

– розуміння сутності та класифікації форм контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України за такими критеріями: суб'єктом здійснення; об'єктом; призначенням; спрямованістю; часом здійснення; передбачуваністю; місцем проведення;

– класифікація правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України: Конституція України; міжнародні договори України; закони України, в тому числі акти кодифікованого законодавства; підзаконні нормативно-правові акти: а) акти вищих органів державної влади – постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України; б) акти центральних органів виконавчої влади – міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

– позиція стосовно можливості запозичення досвіду провідних зарубіжних країн щодо здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України в частині: повноцінного запровадження подвійних пенітенціарних інспекцій; вдосконалення правового статусу окремих суб'єктів такого контролю, зокрема значного розширення повноважень громадськості.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальших досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій сфері* – в ході внесення змін та доповнень до чинних законодавчих та підзаконних актів, що регулюють питання здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України;

– *правозастосовній діяльності* – з метою підвищення ефективності здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України (акти упровадження державної установи «Миколаївський слідчий ізолятор»; Херсонської місцевої прокуратури);

– *навчальному процесі* – під час підготовки навчальних матеріалів та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми адміністративного права» та «Забезпечення режиму тримання затриманих і взятих під варту осіб», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акти упровадження Науково-дослідного інституту публічного права; Харківського національного університету внутрішніх справ).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (м. Одеса, 12–13 серпня 2016 р.), «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 27–28 січня 2017 р.) та «Юридична наука: виклики і сьогодення» (м. Одеса, Україна, 8–9 червня 2018 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що включають вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 226 сторінок. Список використаних джерел включає 284 найменування та розміщений на 31 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, окреслено його зв'язок з науковими програмами, державними стратегіями та концепціями, визначено мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Загальнотеоретична характеристика контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» присвячений визначенню змісту і особливостей діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкта контролю; встановленню сутності та значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; дослідженню принципів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

У **підрозділі 1.1 «Зміст та особливості діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкта контролю»** досліджено наукові підходи щодо розуміння змісту категорії «об'єкт контролю». З урахуванням загального розуміння вказаної категорії, аналізу її змістовних складових надано авторське визначення сутності діяльності Державної

кримінально-виконавчої служби України як об'єкта контролю. З метою визначення окремих напрямків діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України проаналізовані її завдання та функції. Встановлено, що завданнями Державної кримінально-виконавчої служби України визначено основні напрямки її діяльності. У свою чергу, функції вказують за допомогою чого реалізуються такі напрямки.

Встановлено, що діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкт контролю необхідно розглядати з двох позицій. По-перше, мова йде про загальний напрямок діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України – здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань шляхом реалізації правоохоронних та правозастосовчих функцій, яка є складовою державної політики у сфері протидії та запобігання злочинності. По-друге, в якості об'єкта контролю слід розглядати діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України, яка здійснюється її окремими структурними елементами – уповноваженими структурними підрозділами центрального апарату Міністерства юстиції України і його територіальними (міжрегіональними) органами управління, уповноваженими органами з питань пробації, установами виконання покарань і слідчими ізоляторами, підприємствами установ виконання покарань, закладами охорони здоров'я.

У підрозділі 1.2 «Сутність і значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» досліджено підходи вчених щодо розуміння сутності категорії «контроль» та її співвідношення зі схожими правовими категоріями, зокрема «нагляд», здійснено їх семантичний аналіз. Встановлено та проаналізовано приписи національного законодавства, яке визначає правові засади діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України на предмет вживання в його положеннях категорій «контроль» і «нагляд». Зроблено висновок, що як з точки зору семантики, так і з позиції законодавця, вказані категорії вживаються як синонімічні. Обґрунтовано позицію стосовно того, що нагляд, який здійснюється за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, доцільно розглядати як окрему форму контролю.

На підставі аналізу положень чинного національного законодавства, позицій учених-правознавців наведено авторський підхід щодо розуміння сутності контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. З'ясовано, що в цілому значення контролю проявляється в тому, що під час його здійснення забезпечується додержання законності в діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. Обґрунтовано позицію відносно того, що, окрім вказаного, значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України знаходить свій прояв у: виявленні позитивних аспектів функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України (застосування заохочень); установах двостороннього зв'язку між суб'єктом та об'єктом контролю, зокрема виявленні й усуненні недоліків здійснення окремого напрямку діяльності

Державної кримінально-виконавчої служби України, наданні оцінки такій діяльності тощо.

У підрозділі 1.3 «Принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» досліджено наукові підходи щодо розуміння сутності та юридичної природи категорії «принцип». З'ясовано, що дана категорія може сприйматися з точки зору її об'єктивного та суб'єктивного розуміння. Наголошено, що під час визначення принципів діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України мають використовуватися обидва підходи, оскільки навіть в разі об'єктивного існування відповідного принципу, неможливість його сприйняття окремо взятим суб'єктом, зводить його сенс нанівець. Запропоновано авторське бачення сутності принципів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

На підставі аналізу нормативно-правових актів, якими регламентовано діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України, а також схожі суспільні відносини, наведено перелік принципів, на яких має будуватися контроль у цій сфері. З огляду на значну кількість таких принципів, запропоновано здійснити їх наукову класифікацію. На підставі аналізу існуючих підходів до класифікації принципів відповідної діяльності, обґрунтовано доцільність обрання в якості критерію сферу дії окремого з них. За даним критерієм принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України запропоновано класифікувати на: загальноправові (верховенство права, законність, гуманізм, справедливість, рівність); міжгалузеві (гласність, політична нейтральність, професіоналізм, ефективність, дієвість) та галузеві (взаємодія, безперервність, плановість, оперативність, об'єктивність). Охарактеризовано зміст кожного з них.

Розділ 2 «Механізм контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» присвячений дослідженню правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; визначенню сутності форм і методів контролю, а також їх різновидів; визначенню поняття та видів суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

У підрозділі 2.1 «Правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» проаналізовано сутність змістовних складових категорії «правові засади», на підставі чого зроблено висновок про те, що її можна розуміти з декількох позицій. Наведено авторське бачення сутності правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. Встановлено, що правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України визначено на рівні Конституції України, міжнародних договорів України, законів України, в тому числі в положеннях кодифікованого законодавства. Вказані нормативно-правові акти проаналізовано на предмет закріплення в них правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Акцентовано увагу на сукупності підзаконних нормативно-правових актів, на рівні яких визначено правові засади контролю за діяльністю

Державної кримінально-виконавчої служби України. З'ясовано, що такі акти приймають численні суб'єкти, провідним серед яких є Міністерство юстиції України. Наведено основні підзаконні нормативно-правові акти, які приймає вказаний орган влади з метою визначення правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України за кількома напрямками: встановлення правового статусу та напрямків діяльності суб'єктів внутрішнього контролю; визначення особливостей інформаційно-аналітичного забезпечення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; врегулювання питання щодо здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України у сфері кадрового забезпечення; закріплення спільних правових засад взаємодії суб'єктів контролю; врегулювання інших питань. Наголошено на проблемі, що пов'язана з вкрай високим ступенем підзаконної нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин.

У підрозділі 2.2 «*Форми та методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України*» досліджено наукові підходи стосовно розуміння сутності категорій «форма» та «метод». Акцентовано увагу на розумінні вказаних категорій в юридичній науці. Вироблено авторську позицію щодо розуміння сутності форм і методів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. Наголошено на відсутності законодавчого закріплення вказаних категорій. На підставі аналізу позицій учених-правознавців, а також приписів національного законодавства форми контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України запропоновано класифікувати за такими критеріями: суб'єктом здійснення; об'єктом; призначенням; спрямованістю; часом здійснення; передбачуваністю; місцем проведення. Наведено розуміння сутності та змісту окремих форм контролю, які називаються з урахуванням наведених критеріїв їх класифікації.

Встановлено, що методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України мають свої особливості в залежності від форми його здійснення. При цьому першочергового значення набувають суб'єкт та об'єкт такого контролю. Серед методів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України названо: перевірку, облік, моніторинг, аудит, опитування, ревізію, інспектування, оскарження. Розкрито сутність та особливості кожного із вказаних методів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

У підрозділі 2.3 «*Поняття та види суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України*» підкреслюється, що провідним структурним елементом суспільних відносин у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України є їх суб'єктний склад. Досліджено позиції учених-правознавців щодо розуміння сутності категорії «суб'єкт». Здійснений аналіз дозволив сформулювати авторське бачення сутності суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

Запропоновано суб'єктів контролю за діяльністю ДКВС України

класифікувати на: міжнародних, серед яких названо провідні міжнародні організації, що мають вплив на досліджувану сферу суспільних відносин; державних, які здійснюють парламентський, президентський, урядовий, судовий, прокурорський контроль, а також контроль з боку Служби безпеки України, центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів і місцевих державних адміністрацій; громадський контроль, який здійснюється громадською радою Міністерства юстиції України, спостережними комісіями, піклувальними радами, громадськими об'єднаннями та окремими громадянами. Акцентовано увагу на особливостях здійснення компетентними суб'єктами внутрішньовідомчого контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. Серед таких суб'єктів названо Міністерство юстиції України та окремі складові його апарату, Адміністрацію Державної кримінально-виконавчої служби України, міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації, керівників окремих структурних підрозділів.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» присвячено вивченню зарубіжного досвіду здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів, а також встановленню можливостей його використання в Україні; з'ясуванню шляхів вдосконалення адміністративного законодавства у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів і можливості його використання Україною» наголошено на тому, що сфера виконання кримінальних покарань, в тому числі здійснення контролю за нею, за час незалежності України зазнавала постійних змін і реформувань, що з огляду на існуючі в ній проблеми не свідчить про досягнення в цьому напрямку позитивних результатів. З'ясовано, що такий стан справ обумовлено низкою факторів, ключовим серед яких є відсутність досвіду ефективного проведення реформ у цій сфері. Це обумовлює необхідність проведення аналізу здійснення контролю за діяльністю подібних до Державної кримінально-виконавчої служби України органів у зарубіжних країнах. Акцентовано увагу на необхідності вивчення як позитивного досвіду здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів, так і негативного, оскільки аналіз останнього дозволить уникнути можливих помилок при вдосконаленні діяльності вітчизняних суб'єктів контролю та реформуванні даної сфери суспільних відносин.

Враховуючи євроінтеграційні процеси, що мають місце в нашій державі, досліджено зарубіжний досвід здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів у таких країнах: Великобританія, Франція, Німеччина, Норвегія, Нідерланди. Також акцентовано увагу на особливостях функціонування пенітенціарної системи Сполучених Штатів Америки та здійснення контролю за її структурними елементами. З'ясовано, що в якості позитивних аспектів здійснення контролю за діяльністю кримінально-

виконавчих органів у зарубіжних країнах, які можуть бути використані в нашій державі, слід назвати: повноцінне запровадження подвійних пенітенціарних інспекцій; вдосконалення правового статусу окремих суб'єктів контролю, зокрема значне розширення повноважень громадськості.

У підрозділі 3.2 «Вдосконалення адміністративного законодавства у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України» відмічається, що здійснення результативного контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України є неможливим без ефективної нормативно-правової регламентації даної сфери суспільних відносин. Наголошено на тому, що чинний Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу» вкрай поверхнево здійснює нормативно-правову регламентацію діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, особливо що стосується питань, пов'язаних із визначенням напрямків такої діяльності та контролю за ними уповноважених суб'єктів. У зв'язку з чим обґрунтовано доцільність першочергового внесення змін до вищенаведеного нормативно-правового акта, а в подальшій перспективі прийняття нового Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» із визначенням розділів, які будуть складати його зміст. Запропоновано постатейне наповнення Розділу «Контроль за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України», зокрема окремою нормою запропоновано визначити принципи, на основі яких здійснюється такий контроль.

Наголошено на необхідності вдосконалення адміністративного законодавства в частині здійснення нормативної регламентації окремих напрямків діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкта контролю, зокрема діяльності кримінально-виконавчих інспекцій щодо здійснення всіх видів пробації. У зв'язку з чим запропоновано уніфікувати положення Кримінально-виконавчого кодексу України, Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», Закону України «Про пробацію». Акцентовано увагу на проблемі підзаконної нормативно-правової регламентації здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, що знаходить свій прояв у занадто чисельній кількості правових актів, за допомогою яких вона здійснюється. Запропоновано провести систематизацію актів Міністерства юстиції України за таким способом упорядкування як предметна інкорпорація.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, а також у визначенні шляхів удосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють

правовідносини у досліджуваній сфері суспільних відносин. У результаті дослідження сформульовано низку нових теоретичних та практичних положень, основні з них такі:

1. Встановлено, що діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкт контролю слід розглядати з декількох позицій, зокрема: як діяльність, що впроваджується за загальним напрямком здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань шляхом реалізації правозастосовних і правоохоронних функцій; як діяльність окремих структурних елементів Державної кримінально-виконавчої служби України – уповноважених структурних підрозділів центрального апарату Міністерства юстиції України та його територіальних (міжрегіональних) органів управління, уповноважених органів з питань пробації, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, підприємств установ виконання покарань, закладів охорони здоров'я – з узагальнення практики застосування законодавства з питань, що стосуються завдань Державної кримінально-виконавчої служби України, розробки пропозицій, спрямованих на його вдосконалення; керівництва оперативно-службовою та фінансово-господарською діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; здійснення пробації; безпосереднього виконання кримінальних покарань; охорони, запобігання та припинення дій, що дезорганізують роботу виправних центрів; реалізації господарської діяльності; професійно-технічного навчання засуджених; медико-санітарного забезпечення осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах та установах виконання покарань.

2. Сутність контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України визначено як врегульовану нормативно-правовими приписами діяльність суб'єктів контролю, які, реалізуючи свої повноваження, здійснюють спостереження як у цілому за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, так і за окремими напрямками її функціонування з метою забезпечення законності в даній сфері суспільних відносин, забезпечення, охорони та захисту прав, свобод та інтересів осіб, їх відновлення в разі порушення. Доведено, що значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України полягає у: забезпеченні додержання законності в такій діяльності; виявленні позитивних аспектів функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України (застосування заохочень); установленні двостороннього зв'язку між суб'єктом та об'єктом контролю, зокрема виявленні й усуненні недоліків здійснення окремого напрямку діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, наданні оцінки такій діяльності тощо.

3. Визначено принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України як сукупність закріплених у положеннях нормативно-правових актів засад, які встановлюють непорушні основи реалізації повноважень суб'єктами контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України як в цілому, так і за окремими напрямками, внаслідок чого в межах таких суспільних відносин забезпечується дотримання нормативно закріплених правил поведінки таких суб'єктів. В

якості критерію класифікації принципів відповідної діяльності обрано сферу суспільних відносин, у межах якої знаходить свій прояв окремий принцип контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. За таким критерієм виділено загальноправові принципи, тобто ті, що мають місце в будь-якій сфері суспільних відносин, зокрема принципи: верховенства права, гуманізму, справедливості, законності, рівності. Досліджено міжгалузеві принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, які знаходять свій прояв у межах схожих суспільних відносин. До таких принципів віднесено: гласність, політичну нейтральність, професіоналізм, ефективність, дієвість. Розглянуто галузеві принципи, тобто такі, що мають місце під час здійснення контролю в будь-якій сфері суспільних відносин. До даної групи віднесено принципи: взаємодії, безперервності, плановості, оперативності, об'єктивності. Охарактеризовано зміст кожного з наведених принципів по відношенню до здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

4. З'ясовано, що правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України є сукупністю нормативно-правових актів, які з урахуванням юридичної сили окремо взятого з них закріплюють правовий статус суб'єктів такого контролю, в тому числі визначають особливості й напрямки реалізації ними своїх повноважень у даній сфері суспільних відносин. Обґрунтовано позицію відносно того, що основу таких правових засад становлять положення Конституції України, в яких визначено: загальноправові принципи здійснення такого контролю; регламентацію основних прав, свобод та інтересів особи на забезпечення, охорону й захист яких спрямована діяльність суб'єктів контролю; правовий статус окремих суб'єктів контролю; загальні засади подальшої нормативно-правової регламентації даної сфери суспільних відносин. Наголошено увагу на особливостях міжнародних договорів України, на рівні яких визначено правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, зокрема ними встановлено міжнародні стандарти щодо: забезпечення дотримання, охорони та захисту прав, свобод та інтересів особи; порядку формування та діяльності суб'єктів контролю; міжнародної взаємодії суб'єктів контролю за окремими напрямками. В якості окремої групи нормативно-правових актів, які закріплюють правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України названо закони України, в тому числі акти кодифікованого законодавства. Визначено, що підзаконний рівень закріплення правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України складають акти вищих органів державної влади та акти центральних органів виконавчої влади. При цьому найбільша кількість вказаних актів приймається Міністерством юстиції України. Акцентовано увагу на вкрай високому ступені підзаконної нормативно-правової регламентації здійснення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України.

5. Визначено, що під формами контролю за діяльністю Державної

кримінально-виконавчої служби України слід розуміти закріплені на нормативно-правовому рівні напрямки зовнішнього відображення особливостей реалізації суб'єктами контролю своїх повноважень у цій сфері. Здійснено класифікацію форм контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України за такими критеріями як: суб'єкти, уповноважені його здійснювати; об'єкт контролю; його призначення; спрямованість; час здійснення; передбачуваність; місце проведення. Встановлено сфери цільового контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, серед яких виділено: медичний контроль; інфекційний контроль; контроль якості харчування; комунально-побутовий контроль; контроль пожежної безпеки; контроль режиму секретності; контроль законності утримання під вартою та відбування покарання особою; контроль санітарно-епідемічного стану; інженерно-технічний контроль; архітектурно-будівельний контроль. Під методами контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України запропоновано розуміти закріплену на законодавчому рівні сукупність прийомів (способів, заходів), здійснюючи які, суб'єкти такого контролю вчиняють вплив на дану сферу суспільних відносин. Серед методів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України виділено: перевірку, облік, моніторинг, аудит, опитування, ревізію, інспектування, оскарження.

6. Обґрунтовано, що під суб'єктами контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України слід розуміти сукупність органів влади (їх посадових і службових осіб), міжнародних організацій і представників громадськості, які на основі та на виконання приписів національного законодавства реалізують свої контрольні повноваження задля врегулювання вказаної сфери суспільних відносин у цілому та за окремими напрямками. Суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України запропоновано класифікувати на міжнародні, державні та громадські. Досліджено призначення і роль провідних суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України: Верховної Ради України (народних депутатів, комітетів Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини); Президента України, а також дотичних йому суб'єктів у цій сфері (Ради національної безпеки і оборони України, Комісії при Президентові України у питаннях помилування); Кабінету Міністрів України; центральних органів виконавчої влади (Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Національної поліції України, Державної служби з надзвичайних ситуацій); Служби безпеки України; прокуратури; судів; суб'єктів, які здійснюють контроль в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці: Ради міністрів АРК, органів місцевого самоврядування, місцевих державних адміністрацій; представників громадськості.

7. Встановлено, що одним із ключових факторів успішності реформування сфери діяльності Державної кримінально-виконавчої служби

України є налагодження ефективного контролю в цій сфері. Задля підвищення ефективності такого контролю вивчено позитивний і негативний досвід здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів у провідних європейських країнах (Великобританія, Франція, Німеччина, Норвегія, Нідерланди), а також Сполучених Штатах Америки. Досвід окремих країн свідчить, що контроль за діяльністю кримінально-виконавчих органів здійснюється шляхом поєднання внутрішньовідомчого та зовнішнього контролю, що свідчить про необхідність і доцільність запровадження в Україні подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій. З'ясовано, що ключову роль у здійсненні контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів у вказаних зарубіжних країнах відведено громадськості. Встановлено, що громадськість здійснює вказаний контроль як самостійно, так і в тісній співпраці з органами влади, в тому числі кримінально-виконавчими органами. Обґрунтовано доцільність створення подібних вітчизняних суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, а також розширення повноважень існуючих наразі громадських суб'єктів контролю.

8. Відмічено, що ефективність контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України напряду залежить від досконалості адміністративного законодавства, положеннями якого регламентовано дану сферу суспільних відносин. Наголошено на необхідності внесення змін до ряду нормативно-правових актів, на основі яких здійснюється вказана діяльність і контроль за нею уповноваженими суб'єктами, зокрема до: Кримінально-виконавчого кодексу України, Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», Закону України «Про пробацію». Обґрунтовано, що в подальшому необхідно прийняти новий Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України». Наведено орієнтовний зміст такого закону, зокрема наголошено на необхідності окремою нормою закріпити перелік принципів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України зі стислим розкриттям їх змісту. Встановлено, що одним із суттєвих недоліків адміністративного законодавства, що визначає правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, є занадто чисельна кількість підзаконних нормативно-правових актів, що діють у цій сфері, особливо актів Міністерства юстиції України. Дану проблему запропоновано розв'язати шляхом здійснення предметної інкорпорації нормативно-правових актів вказаного органу виконавчої влади.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Усачов Є.І. Сутність контролю за діяльністю державної кримінально-виконавчої служби України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 34. Ч. 2. Т. 3. С. 166–169.
2. Усачов Є.І. Сутність діяльності державної кримінально-виконавчої

служби України як об'єкту контролю. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1. Т. 4. С. 167–170.

3. Усачов Є.І. Правозастовчі та правоохоронні функції державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкту контролю. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2. Т. 3. С. 130–134.

4. Усачев Е.И. Понятие и значение принципов контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы Украины. *Право и политика*. 2018. № 2. С. 70–75 (Кыргызская Республика).

5. Усачов Є.І. Основні напрямки діяльності державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкту контролю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. 50. Т. 4. С. 184–189.

6. Усачев Е.И. Виды принципов контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы Украины. *Право и Закон*. 2019. № 1. С. 81–86 (Кыргызская Республика).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Усачов Є.І. Щодо класифікації принципів контролю за діяльністю державної кримінально-виконавчої служби України. *Актуальні питання правової теорії та юридичної практики: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Одеса, 12–13 серп. 2016 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2016. С. 87–89.

8. Усачов Є.І. Значення контролю за діяльністю державної кримінально-виконавчої служби України. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Запоріжжя, 27–28 січ. 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С. 100–103.

9. Усачов Є.І. Співвідношення понять контроль і нагляд за діяльністю державної кримінально-виконавчої служби України. *Юридична наука: виклики і сьогодення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Одеса, 8–9 черв. 2018 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 56–59.

АНОТАЦІЯ

Усачов Є.І. Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2019.

У дисертації наводиться теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби та окресленні шляхів вдосконалення

адміністративного законодавства, норми якого регулюють правовідносини у цій сфері.

Визначено поняття та сутність діяльності Державної кримінально-виконавчої служби як об'єкта контролю. Встановлено сутність і значення контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Охарактеризовано принципи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Окреслено правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Встановлено форми та методи контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Визначено поняття та види суб'єктів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Узагальнено зарубіжний досвід здійснення контролю за діяльністю кримінально-виконавчих органів і визначено можливості його використання в Україні. Визначено шляхи вдосконалення адміністративного законодавства у сфері контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби.

Ключові слова: контроль, правове регулювання, Державна кримінально-виконавча служба, пенітенціарна система, адміністративно-правові засади, суб'єкти контролю, нагляд, виконання кримінальних покарань, зарубіжний досвід.

АННОТАЦИЯ

Усачев Е.И. Административно-правовые основы контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы в современных условиях. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2019.

В диссертации приводится теоретическое обобщение и новое решение научной задачи, которая заключается в определении сущности и особенностей административно-правовых основ контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы, а также в определении путей совершенствования административного законодательства, нормы которого регулируют правоотношения в этой сфере.

Определены понятие и сущность деятельности Государственной уголовно-исполнительной службы как объекта контроля. Установлены сущность и значение контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы. Охарактеризованы принципы контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы. Определены правовые основы контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы. Установлены формы и методы контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы. Определены понятие и виды субъектов контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы. Обобщен зарубежный

опыт осуществления контроля за деятельностью уголовно-исполнительных органов и определены возможности его использования Украиной. Определены пути совершенствования административного законодательства в сфере контроля за деятельностью Государственной уголовно-исполнительной службы.

Ключевые слова: контроль, правовое регулирование, Государственная уголовно-исполнительная служба; пенитенциарная система, административно-правовые основы, субъекты контроля, надзор, исполнения уголовных наказаний, зарубежный опыт.

SUMMARY

Usachov Y.I. Administrative and Legal Principles of Control over the Activity of the State Criminal Enforcement Service in Modern Conditions. – Qualifying scientific work as the manuscript.

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Informational Law». – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2019.

The author of the dissertation has provided theoretical generalization and a new solution to the scientific problem, which consists in determining the nature and special features of administrative and legal principles of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service in modern conditions; and has outlined the ways for improving administrative legislation, the norms of which regulate legal relations in this area.

The concept and essence of the activity of the State Criminal Enforcement Service as an object of control have been defined. The essence and importance of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service have been established.

It has been described the principles of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service. The legal principles of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service have been outlined. Forms and methods of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service have been established. It has been defined the concepts and types of subjects of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service. The foreign experience of exercising control over the activity of criminal enforcement bodies has been generalized; and possibilities for its application in Ukraine have been determined. The ways of improving the administrative legislation in the sphere of control over the activity of the State Criminal Enforcement Service have been worked out.

Key words: control, legal regulation, State Criminal Enforcement Service, penitentiary system, administrative and legal bases, subjects of control, supervision, execution of criminal penalties, foreign experience.